

Mare

'De canon is eigenlijk geschiedvervalsing'

Pagina 9

De Kamelenrace is de ware hoogmis van drie oktober: 'Ballen vassst!'

Pagina 3

Astronoom Jan Hendrik Oort was een schuchter en fluisterend genie

Pagina 7

Operadiva draagt het liefst een galajurk met gypsen. 'Sjiek hoeft niet'

Pagina 11

Waarom we zo weinig kregen

Hoe kan het dat er zo fors werd bezuinigd op het hoger onderwijs?

Prinsjesdag was een 'enorme domper' voor de universiteiten die op extra geld rekenden. Wat ging er mis? 'Je moet een verhaal hebben.'

DOOR VINCENT BONGERS 'De toespraak van minister Van Engelshoven tijdens de opening van het academisch jaar was hoopgevend', zegt rector Carel Stolker. 'Ik zag genoeg aanknopingspunten.'

Maar toen hij op Prinsjesdag de Miljoenennota zag, was dat 'een enorme domper': 'Uit niets blijkt dat er naar ons is geluisterd. We tasten in het duister wat er na haar speech in de Pieterskerk is gebeurd. We hebben ons coöperatief opgesteld en steeds gezegd dat er in het advies van de commissie-Van Rijn ook heel veel goede dingen staan. Dan is het ontzettend teleurstellend dat het toch misgaat.'

'Er is alleen maar extra bezuinigd', zegt universitair docent geschiedenis Claire Weeda van protestbeweging WoinActie, die tijdens de toespraak van de minister de 'Ware Opening' hield. 'Dit heeft echt geleid tot nog meer boosheid.'

Stolker beaamt dat 'er weer allerlei nieuwe bezuinigingen' aankomen. 'Het niet doorgaan van de renteverhoging op het leenstelsel gaat ten koste van het hoger onderwijs. Dat is dan wel een bezuiniging verspreid over een heel lange periode, maar wij hadden gehoopt dat de minister zich sterk had gemaakt in het kabinet voor meer geld voor onderzoek en onderwijs.'

Pieter Duisenberg, voorzitter van universiteitsvereniging VSNU, heeft een dubbel gevoel. 'Het plan voor een investeringsfonds voor kennis juichen we heel erg toe: goed voor Nederland en de universiteiten. Maar het staat in schril contrast met de bezuinigingen.'

Hoe kon dit gebeuren? Hebben de universiteiten hun standpunten niet goed genoeg aan het ministerie weten over te brengen? Waarom is het niet gelukt om geld binnen te halen om de werkdruk te verminderen,

een van de voornaamste klachten onder wetenschappelijk personeel?

Stolker: 'Als er weinig ten goede verandert, is de lobby van de VSNU kennelijk niet effectief genoeg geweest. We moeten op zoek naar nieuwe openingen in het debat.' Weeda: 'Het hoger onderwijs moet veel beter opkomen voor haar eigen

belangen. Die taak ligt toch vooral bij de VSNU.' De strijd is nog niet voorbij, reageert Duisenberg. 'We proberen de bezuiniging van tafel te krijgen. De begroting van OCV moet dit jaar nog door beide Kamers.' Het is ook niet alleen de VSNU die invloed uitoefent, zegt hij. 'Een deel is de gezamenlijke

belangenbehartiging. Maar het Nederlandse onderwijswereldje is zo klein dat ik me niet de illusie maak dat de lobby alleen via ons loopt.'

Een ander scenario: de minister heeft het gevecht met haar collega's om meer financiën verloren. 'Ik denk niet dat ze een zwakkere onderhandelaar is dan haar voorgan-

ger. Het heeft meer te maken met de concurrentie met andere publieke zaken die om geld schreeuwen', zegt Arco Timmermans, lobby-specialist en Leids hoogleraar Public Affairs. 'Zorg, klimaat en migratie: dat zijn de concurrenten.'

> Verder lezen op pagina 5

Dansende wegwijzers

Verdwaalde bezoekers van de Nacht van Ontdekkingen konden zaterdag terecht bij de leden van dansschool Tribes die met lichtgevende stokken de weg wezen. 'Als verveelde stewardessen die niet mochten lachen, dansten we op "Acceptable in the 80's" van Calvin Harris', vertelt Veerle van der Gracht (derde van rechts). Foto Marc de Haan

Volgende week geen Mare

Vanwege Leids Ontzet verschijnt er volgende week geen Mare. Mare 5 komt uit op 10 oktober. Check mareonline.nl voor verhalen over drie oktober.

Pagina 4

Nog steeds studenten op de camping

Ook dit jaar zitten er weer studenten die geen kamer kunnen vinden in een tent op een Leidse camping. De SP en VVD willen dat er noodwoningen komen.

Spookstudent kost stad bijna 2 miljoen

Volgens een ruwe schatting loopt de gemeente Leiden jaarlijks 1,8 miljoen euro mis door zogeheten spookstudenten, eerstejaars die zich niet inschrijven.

Pagina 5

Onrust door nieuw beleid verkamering

Door de strijd tegen verkamering lopen huurders het risico dat ze uit hun huis gezet worden. Een aantal studentenverenigingen komt daarom in actie.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Klopjacht

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg (stagiair)
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Vera Amtzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Ivo Verseput
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

DOOR FRANK PROVOOST Kom, we steken even de stadsgrenzen over. Ga mee naar Rotterdam, naar de universiteit die is vernoemd naar de beroemde humanist die in 1509 wijze woorden schreef als: 'In een vrije staat moeten ook de tongen vrij zijn.' De Erasmus Universiteit Rotterdam had zich geen betere naamgever kunnen wensen. Waar is het vrije woord heiliger dan aan de academie? Nou... dus niet aan de EUR.

Want in Rotterdam is er nogal wat aan de hand. De Erasmus School of History, Culture and Communication gaat gebukt onder een tirannie van verziende sfeer, intimidatie en angstcultuur. Het lijkt verdorie Leiden wel, waar precies dezelfde termen vielen toen professoren en medewerkers bij pedagogiek en het Leiden University Institute for Area Studies (LIAS) precies zo'n onderlinge guerrilla voerden.

Toch is er een verschil: waar Leiden de sociale onveiligheid wilde bestrijden met 'leiderschapscurssussen' of 'active bystander-trainingen' en workshops 'empowerment', installeerde Rotterdam een heuse ombudsfunctionaris. Dat was nog maar het begin van de 'serie maatregelen voor een veilig werk- en studieklimaat, die met elkaar een samenhangend stelsel vormen', kondigde de EUR deze zomer aan.

Daar is nu nog een extra partij aan toegevoegd, zo bleek vorige week: een extern forensisch bureau gaat de mailboxen van medewerkers binnenstebuiten keren.

Wacht even... Vanwaar dit

paardenmiddel? Is er paniek? Code rood? Dreigt een geradicaliseerde ESHCC'er met een aanslag? Noop.

De universiteit is op zoek naar iemand die een misstand aan de kaak wilde stellen. Het college van bestuur vermoedt dat er iemand met de pers heeft gepraat. Die persoon zou NRC hebben getipt over de plagiërende interim-decaan Dymph van den Boom, waarna een nogal onluisterend stuk volgde.

Hoewel zij altijd hoog op gaf van wetenschappelijke integriteit bleek ze namelijk gedurende haar gehele carrière het nodige te hebben overgepend, van haar Leidse profefschrift tot haar Amsterdamse speeches als UvA-rector. Vlak voordat NRC publiceerde pakte Van den Boom haar biezen, waarna een omstreden fusie werd afgeblazen.

Extra pijnlijk: een ESHCC-medewerker schreef deze week in *Erasmus Magazine* dat het plagiaat door meerdere personen bij het college van bestuur was gemeld. Vervolgens gebeurde er – het zal u wellicht niet verbazen – niets.

Behalve dat nu dus het eigen personeel eraan moet geloven. In plaats van het zelfreinigend vermogen van de academie toe te juichen, begint het college een klopjacht naar de klokkenluider. De toch al door achterdocht en bezuinigingen geteisterde faculteit moet nu toezien hoe peperdure privédetectives het allerlaatste overgebleven restje sociale veiligheid komen vertrappen.

Het college verantwoordt de gedetacheerde Gestapo als volgt: het NRC-artikel heeft 'tot discussies geleid en een sfeer van wantrouwen en onzekerheid opgeleverd die zeer schadelijk is voor de betrokken persoon'. Het leed van de dader (die dus een wetenschappelijke doodzonde beging) weegt kennelijk op tegen het beeld dat de EUR haar eigen staf behandelt als staatsvijand nummer één en lak heeft aan wetenschappelijke integriteit, persvrijheid en eigenlijk alle democratische waarden.

'Niets is lager dan te censureren wat men niet begrijpt', schreef de befaamde naamgever. Moge hij zich omdraaien in zijn graf.

Column

Langdradigheid

Afgelopen jaar was ik weer eens bij een alumni-evenement waar een paar recente alumni van mijn opleiding die al het een en ander bereikt hadden met trots werden gepresenteerd. Dit soort bijeenkomsten verloopt altijd op dezelfde manier: de gasten houden een enthousiast praatje over hun baan, de studenten hebben weinig tot geen vragen en de gespreksleider in kwestie probeert te redden wat er te redden valt.

Het zijn natuurlijk altijd de succesvollen die worden uitgenodigd, je krijgt nooit eens een student voorgeschoteld die met geen mogelijkheid een baan kan vinden met deze studie, terwijl je daar een stuk meer van zou kunnen leren.

Ditmaal was een van de sprekers een jongen die iets deed met marktonderzoek en bedrijfsontwikkeling. Hij vertelde over de cultuurshock die hij kreeg toen hij de overstap maakte van de universiteit naar het bedrijfsleven. Plotseling werd er niet meer van hem verwacht dat hij ellenlange beschouwingen schreef, maar waren zijn collega's alleen maar geïnteresseerd in een korte samenvatting en wat bullet points op maximaal één A4'tje.

Dit werd volmondig beaamd door de andere alumni. Niet alleen in het bedrijfsleven gelden deze normen. Overal moet alles kort en bondig. Behalve in de academische wereld.

In de wetenschap is lang en uitvoerig de norm. Ik heb de afgelopen jaren talloze boeken door mijn handen laten gaan die makkelijk een artikel hadden kunnen zijn, en artikelen die driekwart korter hadden moeten zijn. Er wordt overloos gezemeld over concepten die ook in drie zinnen uitgelegd hadden kunnen worden, en uitgebreid over dingen die eigenlijk niet ter zake doen.

Bij het lezen van de overgrote meerderheid van de wetenschappelijke teksten sla je de helft van het geschrevene bij voorbaat over – je mist toch niks. Het is haast alsof wetenschappers niet to the point kunnen schrijven. En dat is ook zo. Het is ze namelijk nooit geleerd.

Vanaf het moment dat studenten kiezen voor een studie die expliciet voorbereid op een carrière in de wetenschap neemt het aantal woorden dat hun schrijfpoddrachten moeten tellen exponentieel toe. Het onderzoek dat ze moeten doen wordt omvangrijker en diepgaander, en hun bevindingen en argumentatie dus langer, is de gedachte.

In werkelijkheid zijn er helemaal niet zoveel meer woorden voor nodig om een diepgravend onderzoek op papier te zetten. Lees de gemiddelde alinea van een masterstudent maar eens door: een derde van de zinnen is overbodig om het punt van de paragraaf te maken. Bovendien zijn de meeste studenten allang bedreven in de langschrijverij, en moeten ze kort schrijven juist nog leren.

Ik hoor regelmatig studiegenoten verzuchten dat ze aan het eind van een paper nog duizend woorden moeten schrappen om aan de woordlimiet te voldoen. Ook in seminars die studenten voorbereiden op het schrijven van scripties wordt het modieuze 'schrijven is schrappen' erin geramd, terwijl het moeten weghalen van duizenden woorden alleen maar wijst op een gebrek aan planning tijdens het schrijven.

Ik werk momenteel aan een scriptie van 30.000 woorden die makkelijk in 15.000 woorden had gekund, en dan was de kwaliteit een stuk beter geweest. Zeker 5000 woorden van mijn uiteindelijke scriptie zullen pure opvulling zijn. Studenten wordt lang schrijven om het lang schrijven aangeleerd, terwijl zowel de maatschappij als de wetenschap zit te wachten op bondigheid.

Kunnen we daar nog verandering in brengen? Jazeker, door in de eerste jaren van studies voornamelijk korte schrijfpoddrachten te geven, en studenten geen 'kill your darlings' maar 'plan een tekst voordat je hem schrijft' te leren. Scheelt ons uiteindelijk allemaal een hoop tijd, gezucht en gescol.

MARIT DE ROIJ is student geschiedenis en Russische studies

Leidens Ontzet

Thomas van Rekom (rechts): 'De slagzinnen moeten altijd hetzelfde zijn.' Foto Taco van der Eb

'Ballen vasssst... Rrrrollen maar!'

Het hoogtepunt van de kermis: de Kamelenrace

Voor veel studenten is de Kamelenrace de ultieme kermisattractie tijdens Leidens Ontzet. Exploitant Thomas van Rekom – doordeweeks werkzaam als vertegenwoordiger – verklaart het succes.

DOOR SUSAN WICHGERS 'Ballen vasssst... Rrrrollen maar!' Het is de bekende kreet van Thomas van Rekom (52), dé man van de Kamelenrace. Hij roept het al zeventien jaar, onder andere tijdens Leidens ontzet.

De kermis op 2 en 3 oktober zou niet compleet zijn zonder zijn kraam. Het spel gaat als volgt: ieder heeft z'n eigen plastic kameel. Deelnemers proberen balletjes in de gaten voor zich te rollen. Hoe beter je dat doet, hoe sneller je kameel voorruit gaat. Het spel eindigt als één van de kamelen de finish haalt.

Al van jongs af aan had Van Rekom een fascinatie voor de kermis. Hij komt uit Leiderdorp, vertelt hij, waar de eigenaar van de botsauto's elk jaar kwam vragen of hij stroom mocht lenen. 'Nu liggen er overal van die aansluitingen, maar vroeger belden exploitanten gewoon aan.'

'Toen dacht ik al: dit wil ik later ook', herinnert de Kamelenrace-baas zich. 'Maar dat is lastig als je niet van een kermisfamilie bent.' Op zijn zestiende kwam hij toevallig bij zo'n familie terecht. 'Ik ging foto's maken van hun attractie. Ze zeiden: "Als je het zo leuk vindt, waarom kom je dan niet helpen?" Daar bleef hij hangen. Toen die familie afzwaaide, begon hij met hun neefjes de Kamelenrace.

Veertig keer per jaar staat hij nu ergens in Nederland met zijn plastic kamelen. Een uit de hand gelopen hobby, noemt hij het zelf. In het dagelijks leven werkt hij als vertegenwoordiger van drukkerijbenodigdheden.

De kraam is vaak druk, niet alleen met spelers, maar ook met toeschouwers, onder wie veel studenten. 'Feitelijk kijkt iedereen naar veertien plastic poppen', relateert Van Rekom. Het succes zit 'm volgens hem in twee dingen: het spel zelf, en de presentatie.

'Op de kermis heb je twee soorten spellen: die voor de heb en die voor de leuk. De Kamelenrace speel je tegen elkaar. Het is geen geluk of toeval, het is gewoon winnen. Mensen gaan zitten en vinden het een leuk spel. De prijzen doen er eigenlijk niet toe.'

Toch gaan veel mensen voor de befaamde trucker-

pet met daarop de tekst 'Kamelenrace'. Dat succes is 'eigenlijk ook maar toeval', zegt Van Rekom. 'Van mijn werk had ik ooit tweehonderd petten over. Die had ik voor de grap laten bedrukken en in de tent gelegd. Op de kermis in Oudekerk aan de Amstel waren er toen drie vriendinnen die voor de pet kozen.'

Daarna wilde het hele dorp die pet, en zo begon de hype. 'In Leiden spelen heel veel mensen voor de petjes', weet Van Rekom.

Zoals biologie-alumnus Peter Schellekens (28), een grote Kamelenrace-fan, die al twee petten in z'n bezit heeft. 'De eerste keer maakte ik de grote fout om meteen weg te lopen na mijn verlies', zegt Schellekens. 'Toen heb ik besloten: de volgende keer ga ik pas weg als ik die pet heb. Dat is nu twee keer gelukt.'

De magie van het spel is dat je tegen andere deelnemers racet en niet tegen de exploitant, denkt Schellekens. 'Er zijn weinig spellen waar je zoveel adrenaline van krijgt als de Kamelenrace. Jong en oud doen mee. Het is natuurlijk lullig als je verliest van een 12-jarige, en heel Leiden staat erbij te kijken.'

Het geheim zit hem ook in de presentatie, denkt Van Rekom. 'Ik zeg altijd drie keer: "Ballen vast...," en daarna: "Rollen maar!" Die slagzinnen moeten altijd hetzelfde blijven, maar je moet als presentator ook commentaar leveren op de race die gaande is. Je begint rustig, en de laatste meter maak je heel spannend.'

De truc is om de aandacht van voorbijgangers te trekken met korte zinnestjes. Dat heeft zelfs een naam: boniseren. 'Ik roep bijvoorbeeld aan het einde van de race altijd: "Wie, wie, wie?" Met een goede microfoonstem word je geboren, maar boniseren is echt een vak apart.'

Na al die jaren is Van Rekom nog steeds groot kermisfan. Hij komt net terug van het Oktoberfest, waar ook een grote kermis is, gewoon voor de lol. Daarvoor stond hij in Sassenheim met zijn Kamelenrace. En volgende week ook weer in Leiden, met 3 oktober. 'In Tilburg is de grootste, maar die in Leiden komt op de tweede plek. Het Ontzet is het grootste binnenstadfeest van Nederland. De kermis is er, en nog geen twaalf uur later is het weer weg, zijn de straten in Leiden weer koud en leeg. Kermis is het aller-mooiste wat er is. Het laat zich met niks anders vergelijken.'

Zo overleef je drie oktober

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Leidenaren houden meer van drie oktober dan van het koningshuis. Ze kenden Rubberen Robbie eerder dan het Wilhelmus, en kregen hutspot met de paplepel ingegoten. Koningsdag kan je hier met een gerust hart overslaan, maar wie niet naar Leidens Ontzet gaat, heeft wat uit te leggen. Een onmisbaar onderdeel van je Leidse studententijd, kortom – al is het maar voor één keertje.

Er zitten wat traditionele kantjes aan het feest: we vieren dat Leiden lang geleden werd bevrijd van de Spanjaarden. Er is een optocht, en een taptoe, er is haring met wittebrood en hutspot. Maar de festiviteiten komen in de praktijk neer op bier drinken uit een plastic beker, de kermis, en van kroeg naar kroeg door een afgeladen Leidse binnenstad.

Een ervaring die wat overweldigend kan zijn, zeker voor de nieuwkomers. Dus hier zijn een paar survivaltips.

Les een: laat je fiets thuis

Die vind je namelijk nooit meer terug. Best een kans dat je op twee en drie oktober door de stad loopt, en denkt: wie zijn al die mensen? De binnenstad is afgeladen. Met je fiets aan de hand door de massa lopen is dan ook een grote beginnersfout. Instrueer ook andere nieuwelingen: wie een fiets meeneemt, kan beter weer naar huis gaan. Het vinden van een parkeerplek duurt eindeloos, en dan is er geen garantie voor hoe het rijwiel er aan het eind van de avond aan toe is: gejat, kapot, of onder de urine van voorbijgangers met hoge nood. Ga te voet.

Wat dat betreft: trek makkelijke schoenen aan, en oude kleren. Er wordt met bier gegooid.

Les twee: wees niet bang om de Nieuwe Rijn te vermijden

De gracht voor de Koornbrug (die brug met het dak over de Nieuwe Rijn) wordt altijd dichtgegooid en vormt, samen met de Hooglandse Kerk een straat verderop, het hart van de festiviteiten. Het is er dan ook bizar druk. En het wordt elk jaar zoveel drukker, dat burgemeester Henri Lenferink er een 'unheimisch' gevoel van kreeg en een onderzoek liet uitvoeren.

De conclusie: best gevaarlijk, zoveel mensen daar. Verwacht dus meer 'crowd control', beveiliging, en dat je ook je flesje water niet mee mag nemen op de Nieuwe Rijn. Het Ontzet is ook heel goed te vieren op andere plekken – De Oude Veste, de Nieuwe Beestenmarkt, of de Morspoort, het Praethuus. Ook druk, maar goed te doen. Op loop gewoon rondjes en kijk waar je terechtkomt. Let wel: spreek met je vrienden een ontmoetingsplek af voor als je elkaar kwijtraakt, want het mobiele netwerk raakt vaak overbelast.

Les drie: ga op tijd naar de wc

Misschien meer een tip voor de dames, want piskruizen zijn wel te vinden. Maar reken op lange, lange rijen voor de toiletten. Ga niet op gevoel, maar anticipeer: als je denkt dat je binnen een half uur moet, ga alvast op zoek. Als je trouwens thuis blijft met drie oktober, maar in de binnenstad woont, kan je wat extra geld binnenhalen, door je op je deur een bordje te hangen: 'Toilet 50 cent'.

Nieuws

Marlene Dumas geeft Huizingalezing

De Huizingalezing wordt dit jaar gegeven door kunstenaar Marlene Dumas. Dit maakte de universiteit deze week bekend. Dumas (1953) is een schilder die bekendstaat om haar portretschilderingen, waarmee ze exposeerde in onder andere het Museum of Modern Art in New York. Ze werkt en woont in Amsterdam. De lezing is op 6 december in de Pieterskerk. Tijdens de Huizingalezing komt elk jaar een cultuurhistorisch of -filosofisch onderwerp aan bod, ter nagedachtenis van cultuurfilosoof Johan Huizinga (1872-1945).

Science Run

Deze zaterdag, 28 september, is de Leiden Science Run, een estafetteploeg voor het goede doel die de universiteit samen met het Universitair Sportcentrum, hardloopvereniging Currimus en het Bio Science Park organiseert. De deelnemers leggen in een team van vier personen een afstand van 4,44 kilometer af. Eerdere jaren was dit 5 kilometer, maar dit jaar bestaat de universiteit 444 jaar, dus is de afstand aangepast. De deelnemers betalen 25 euro inschrijfgeld, en kunnen extra geld ophalen met sponsors. De opbrengst gaat naar het UAF, de stichting voor vluchtelingstudenten.

Prijs voor zwartegatfoto

Het team achter de Event Horizon Telescope, die in april de eerste foto van een zwart gat in de geschiedenis maakte, heeft de *Breakthrough Prize in Life Sciences, Fundamental Physics and Mathematics* gewonnen. In dat team zaten ook vier Leidse astronomen: Remo Tilanus, Huib Jan van Langevelde, Wilfried Boland en Ciriaco Goddi. In totaal werkten 347 wetenschappers mee aan het project, en het prijzengeld van drie miljoen dollar wordt eerlijk onder hen verdeeld.

Harry Potter-poppenmaker

De naam Valter Adam Casetto klinkt misschien niet direct bekend, maar zijn werk is het wel: hij maakt realistische protheses, en zijn maskers werden gedragen in onder andere Harry Potter, Game of Thrones en The Hobbit. Hij geeft in het weekend van 5 en 6 oktober workshops in Leiden over het werken met plasticine. Casetto werkt samen met drie andere kunstenaars vanaf oktober een paar weken in Leiderdorp voor 'Project 1606', waarbij internationale kunstenaars een tijd in een gezamenlijk atelier werken. De andere artiesten zijn schilders John Wentz, Alpay Efe en Andrew Salgado. Zij geven komend en volgend weekend ook workshops.

Klimaatchaos

Een aantal professoren van het LUC organiseert komende vrijdag een teach-in over klimaatchaos. De teach-in wordt gehouden direct na de klimaatstaking die vrijdag van 13.00-15.00 plaatsvindt op het Malieveld. Het is een soort interactieve seminar, waarvan de inhoud en duur nog niet precies is vastgesteld. Mensen worden uitgenodigd om zelf discussieonderwerpen en vragen aan te dragen. De teach-in vindt plaats in het LUC Auditorium in Den Haag.

Beste rechtenstudent

Leids rechtenstudent Niels de Groot (19) heeft zijn propedeuse summa cum laude afgesloten, en won daarmee het Legatum Böckelmannianum, een beurs voor de propedeusestudent met de beste cijfers.

Hij had een gemiddelde van 9,17, het hoogste van 1200 eerstejaars. Tegen het AD verklaarde hij dat hij het jaar wat stroef begon, met een paar achten. Daarna kwamen een paar tienen. Intussen haalde hij brons op het NK hoogspringen voor junioren, en runt hij een webshop voor mobiele accessoires.

Leiden wil af van spookstudenten

Veel niet-inschrijvers vanwege schrappen beurs en foute huisbazen

CDA en VVD vinden dat het stadsbestuur meer moet doen om het fenomeen spookstudenten tegen te gaan. Volgens een ruwe schatting loopt de gemeente hierdoor jaarlijks 1,8 miljoen euro mis.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Met spookstudenten bedoelen de raadsleden studenten die wel in Leiden wonen maar zich niet bij de gemeente hebben ingeschreven. Om hoeveel studenten het precies gaat, is moeilijk vast te stellen. Toch hebben VVD en CDA zich gewaagd aan een voorzichtige schatting van 1500 studenten. 'In Utrecht heeft politieke partij Student & Starter onderzoek gedaan naar het aantal spookstudenten in die stad. Daar blijken er 3000 te zijn op in totaal 70.000 studenten. In Leiden studeren er ongeveer 32.000, dus naar verhouding denken we dat Leiden ongeveer 1500 spookstudenten heeft', licht duo-raadslid van CDA Jonathan Provoost toe. Voor elke in-

woner betaalt het Rijk de gemeente ongeveer 1200 euro, zegt Provoost. 'Dus dan heb je het over 1,8 miljoen euro die de gemeente jaarlijks misloopt. Een bedrag waar je heel leuke dingen mee kan doen voor de stad.'

Een mogelijke verklaring dat niet alle studenten zich inschrijven, is volgens Provoost dat er sinds de afschaffing van de basisbeurs in 2015 geen financiële prikkel meer is. Ook zouden studenten niet goed op de hoogte worden gebracht van het feit dat ze zich moeten inschrijven zodra ze hier komen wonen. Provoost: 'De gemeente probeert studenten er via sociale media en flyers al jaren van bewust te maken, maar dat heeft weinig geholpen.'

CDA-raadslid Josine Heijnen ziet nog een andere reden waarom studenten zich niet inschrijven. Volgens haar zetten makelaars en huisbazen geregeld op hun site dat inschrijving op het woonadres niet mogelijk is. Op die manier proberen zij extra rioolheffing te ontlopen en kunnen ze gemakkelijk illegaal verkamers, zodat ze meer bewoners

in het pand kwijt kunnen dan is toegestaan. 'Vooral extra kwetsbare groepen, zoals internationale studenten en studenten uit de andere kant van het land, vallen snel voor fraude met woningverhuur', zegt Heijnen. 'Zij moeten toch iets hebben, en besluiten om zich op last van de huisbaas dan maar niet in te schrijven.'

Terwijl deze studenten daarmee bijdragen aan illegale praktijken, zegt Heijnen. En dus is het van belang dat studenten zich wel inschrijven. 'Dat is voor ons een instrument om malafide verhuurders aan te pakken. We krijgen dan beter in beeld welke huisbazen de regels overtreden, zodat we er bijvoorbeeld handhaving heen kunnen sturen die eventuele boetes kan opleggen.'

Tot nu toe doet het stadsbestuur veel te weinig aan het probleem, vinden de raadsleden. 'Toen ik er vragen over stelde, reageerde het college met een achteroverleunende houding', zegt Provoost. Heijnen: 'De burgemeester heeft wel gezegd

met Duwo en de universiteit een bewustwordingscampagne te willen starten, om zo studenten te stimuleren zich toch in te schrijven.' Maar Heijnen wil dat de burgemeester nog een stap verder gaat. 'Pak ook die huisbazen aan die de studenten zeggen dat inschrijven op het woonadres zogenaamd niet mogelijk is. We moeten studenten hiertegen in bescherming nemen.'

Het college van B & W vraagt zich af of er inderdaad 1,8 miljoen euro wordt misgelopen. 'Omdat het niet bekend is wie zich niet inschrijven, kunnen we niet aangeven welke Rijksbijdrage gemist wordt', schrijft het bestuur in antwoord op de raadsvragen. 'Wel voeren we een jaarlijkse campagne om de studenten zoveel mogelijk bewust te maken van hun plicht tot inschrijving en het aantal niet ingeschreven studenten zo klein mogelijk te laten zijn. We willen het komende jaar onderzoeken hoe we met behulp van data-analyse een preciezer beeld kunnen krijgen van de omvang van deze problematiek.'

Nog steeds studenten op de camping

Ook dit jaar zitten er weer studenten die geen kamer kunnen vinden in een tent op een Leidse camping. De SP en VVD willen dat er noodwoningen komen.

'Ik ben begin vorige week met collegeraadslid Thomas van Halm (SP) naar Camping Stochemhoeve in park Cronesteyn geweest', zegt Maarten de Crom, die voor de VVD in de gemeenteraad zit.

'Vorig jaar maakte Mare een reportage over studenten die geen woning konden vinden en dus daar in een tentje bivakkeerden. We zijn toen gaan kijken, en hebben in de raad aan de wethouder Fleur Spijker

gevraagd om tijdelijke noodopvang te regelen. Dat wilde ze toen niet. Volgend jaar zou het immers beter gaan, was het idee.

'We hebben de proef op de som genomen en zijn weer gaan kijken. Er is niets veranderd; er kamperen nog steeds studenten. De camping blijft een maand langer open (tot 31 oktober) dan normaal, mede vanwege deze studenten. Dat was vorig jaar ook al zo.'

De raadsleden troffen zowel internationale als Nederlandse studenten op de camping aan.

'Volgens de camping eigenaar ging het toen om iets van negen studenten. Het heeft de laatste tijd flink

gestortregend, je zou dan maar na een dag studeren in zo'n klein plastic tentje moeten kruipen.'

In Leiden zijn er 'dus weer geen noodmaatregelen genomen', aldus De Crom.

'Een aantal andere steden hebben dat wel gedaan. Die hebben noodopvang geregeld. We gaan de wethouder hier dinsdag vragen over stellen. Hoe kan het nou dat dit weer gebeurt in Leiden? Waarom zijn er geen noodwoningen? Het kan niet dat er in een trotse studentenstad nog steeds studenten in tenten slapen. Te gek voor woorden is dat.'

'We willen het college van B&W

vragen of het mogelijk is om op korte termijn tijdelijke huisvesting te regelen. Van die woonunits die je ergens een paar dagen of weken kan neerzetten. Er zijn wel plekken in de stad waar je die kwijt kunt. Op het Werninkterrein gebeurt bijvoorbeeld nog even niets.'

Ook de universiteit heeft hier een rol, vindt De Crom.

'De universiteit groeit, maar daar hoort ook de verantwoordelijkheid bij dat studenten netjes gehuisvest worden. Als Duwo, de universiteit en de gemeente samenwerken dan is bijvoorbeeld op het Werninkterrein best een kortetermijnoplossing mogelijk.' **VB**

Onrust door regels verkamering

Studenten kunnen uit woning worden gezet

De gemeente wil verkamering aan gaan pakken met nieuwe beleidsregels. Studenten die een kamer huren in Leiden, lopen het risico dat ze uit hun huis gezet gaan worden als hun huisbaas niet de juiste vergunningen heeft. Een aantal studentenverenigingen komt daarom in actie.

DOOR SUSAN WICHGERS Het gaat om 400 tot 600 studenten die op zoek zullen moeten gaan naar nieuwe huisvesting in de komende 5 jaar, schat de gemeente. De conceptbeleidsregels worden op 1 oktober besproken met de Raadscommissie.

Studentenvereniging Quintus roept leden op om tijdens de vergadering in te spreken, en Minerva heeft zelfs een alternatief beleidsplan voor verkamering geschreven.

Daarin dragen de studenten aan

om verkamering boven winkels juist aan te moedigen, bijvoorbeeld, omdat daar weinig geluidsoverlast wordt ervaren en gezinnen toch al niet snel intrek in een drukke winkelstraat zullen nemen.

Sinds vorig jaar is Minerva al actief bezig met de verkamering, zegt penningmeester Lucas van Rooij, verantwoordelijk voor de Huizencommissie die het plan heeft opgesteld. 'Nu is het een beetje gaan rollen, en is het gelukt om andere verenigingen mee te krijgen.'

Onder andere het straatquotum is een probleem, vindt Van Rooij. In de conceptbeleidsregels van de gemeente mag binnen de singels 15 procent van de huizen per straat verkamerd zijn, in de schil er omheen 8 procent en in de randwijken (Merenwijk, Stevenshof) 5 procent.

Van Rooij: 'In de Breesstraat zitten bijvoorbeeld veel huizen zonder vergunning, terwijl die straat heel geschikt is voor studentenhuizen.

De studenten uit die huizen verplaatsen zich dan misschien naar de rand van de stad, waar juist veel gezinnen wonen.'

Daarom is het quotum daar ook lager, licht gemeentewoordvoerder Hester Tuinhof toe. En er is een hardheidsclausule opgenomen. Als kamers écht de enige woonvorm zijn, bijvoorbeeld boven een kroeg, geldt daar een uitzondering voor. 'We verwachten dat de woonkwaliteit beter wordt met deze beleidsregels, voor iedereen. Dus ook voor studenten.'

De gemeente heeft het nieuwe verkameringsbeleid opgesteld naar aanleiding van bewonersklachten. In wijken als het Haagkwartier en Transvaal ervaren bewoners overlast van studentenhuizen. Vorige zomer werd daarom tijdelijk een noodverbod op verkamering van kracht.

Het nieuwe beleid zou een half jaar geleden al gepresenteerd wor-

den, maar de gemeente had toen extra tijd nodig. Als alles loopt zoals gepland, wordt het beleid nu in oktober of november ingestemd.

Het is daarom belangrijk dat studenten weten van de plannen, denkt Harold Janssen, voorzitter van Quintus: 'Studenten zijn grotendeels niet op de hoogte van wat dit voor ze kan

betekenen, en de beleidsvorming is al in een gevorderde fase.'

Minerva-penningmeester Van Rooij hoopt dat er op 1 oktober zoveel mogelijk studenten komen inspreken. 'Iedere student in Leiden gaat dit aan. Hoe diverser de groep studenten die hun verhaal doen volgende week, hoe beter.'

Onenigheid over studentenhuus Haagweg

Over het studentenhuus Haagweg 47 is al een tijd lang discussie. Ondanks het noodverbod op verkamering werd er voor dat pand een vergunning verleend. Omdat het pand voorheen een kantoor was, is er geen sprake van zogenoemde onttrekking aan de woningmarkt. Toch stonden de buurtbewoners niet achter het besluit, zij vinden dat de gemeente haar eigen regels niet handhaaft en het straat-

quotum (dat dus nog niet van kracht is) overschrijdt. Inmiddels is een aantal bewoners in beroep gegaan bij de rechtbank.

Het stadsbestuur blijft achter haar standpunt staan. In een brief stelt wethouder Wonen Fleur Spijker dat er nog steeds sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening'. Gemeenteraadslid Gijs Holla (PvdA) heeft aangekondigd schriftelijke vragen te gaan stellen.

Landelijke protestmars van professoren in Den Haag, in 2011. Foto Marc de Haan

Je moet het gesprek van de dag zijn

> Vervolg van de voorpagina

Universiteiten moeten zich beter verkopen, zegt Timmermans: 'Wil je meer middelen, dan moet je het gesprek van de dag zijn. Op dat punt verliezen we het gewoon. Je moet creatief zijn om hoger onderwijs te dramatiseren. Daar bedoel ik niet mee dat je je enorm aanstelt, maar het is wel nodig om een verhaal te hebben dat een zo breed mogelijk publiek aanspreekt.'

'Wij zien ook wat de noden van politiegagenten en leraren zijn', erkent Stolker. 'Wij leiden de nieuwe generatie op die cruciaal is voor de toekomst van ons land, maar ook voor de toekomst van de wereld. Niets minder dan dat. Ons onderzoek is even cruciaal. Die boodschap brengen we steeds naar buiten, maar dat is een ingewikkelder verhaal dan dat van verpleegkundigen. In Duitsland begrijpen ze die boodschap kennelijk wel,

want daar gaat juist veel meer geld naar onderwijs en onderzoek. Het ministerie moet zich realiseren dat de universiteiten wereldspelers zijn en met het buitenland concurreren.'

Timmermans constateert dat de technische universiteiten de afgelopen jaren veel succesvoller zijn geweest in het lobbyen. 'De klassieke, brede universiteiten hebben te weinig voor de aanval gekozen. Misschien is het ontorechte zelfbeeld ontstaan van "dat hoeven wij niet te doen". Maar je moet niet het spel van gisteren blijven spelen: strategie is steeds belangrijker. Laat zien dat je een grote universiteit bent, waar heel veel gebeurt, met opleidingen die van grote waarde zijn voor heel Nederland. Het hoger onderwijs is nu een niche voor specialisten, dat kan een stuk maatschappelijker. Dan wordt het voor iedereen, en niet alleen voor die verwende Minervastudent of studeerkamerleerden. Dat zijn stereotypingen,

maar dat is wel de retoriek die je tegen je krijgt. Er is nog een wereld te winnen als we het hebben over het laten zien wat je kunt doen met wetenschap.'

Volgens Stolker is Leiden al heel intensief bezig met het onderhouden van allianties en het uitoefenen van invloed. 'Met alle respect, maar professor Timmermans weet natuurlijk niet precies waar wij de hele dag mee bezig zijn. Er zijn ontzettend veel contacten. We zien de ambtenaren van OCW en onze collega's van andere universiteiten heel vaak. Vanmiddag weer, want dan gaat het in Den Haag over de Strategische Agenda van de minister. Er gebeurt enorm veel lobbywerk achter de schermen. Ik ben een optimistisch mens en stap dan ook zo weer vrolijk in de trein richting dat overleg om onze argumenten weer op tafel leggen. Ik hoop toch dat op enig moment het licht doorbreekt in de Hoftoren.' **VB**

Lege plekken ondanks fixus

De SP vindt het problematisch dat veel studies met een numerus fixus niet vol raken. Minister Van Engelshoven is ook niet blij met lege plekken in de collegezaal en wil opleidingen helpen om wel hun maximale capaciteit te behalen.

Vorige maand publiceerde de NOS een onderzoek naar studies met een numerus fixus. Het bleek dat behoorlijk veel opleidingen met een fixus niet de maximum capaciteit halen.

De opleidingen geneeskunde en tandheelkunde worden in het onderzoek overigens buiten beschouwing gelaten. Voor deze studies zijn er altijd veel meer studenten dan er plekken zijn.

Er blijven nog 35 studies met een plafond over in het onderzoek. De meeste daarvan halen hun zelfgestelde limiet niet. Er zitten ook drie Leidse opleidingen in het onderzoek. Biomedische wetenschappen zat vol. Bij criminologie was dat vrijwel het geval. Fiscaal recht stelde een maximum in van 125, maar slechts 55 studenten begonnen aan de studie.

Minister van Onderwijs Van Engelshoven gaf dinsdag antwoord op Kamervragen van de SP over de kwestie. De partij vindt het zonde dat

opleidingen niet op hun volle capaciteit draaien. De minister legt uit dat het voor studies enorm lastig is om in te schatten hoeveel studenten er in september komen opdagen. 'Studenten kunnen zich voor meerdere opleidingen aanmelden, en uiteindelijk besluiten om voor een andere opleiding te kiezen. Een student die niet voldoet aan de vooropleidingseisen of voor een andere opleiding kiest moet zich uitschrijven, zodat de beschikbare plek vrijkomt voor de eerstvolgende student op de lijst. Dat kan de instelling niet uit eigen beweging doen. Op dit moment komt het geregeld voor dat studenten zich niet uitschrijven, waardoor er lege plekken ontstaan.'

Van Engelshoven noemt dat 'onwenselijk' en ze wil deze situatie voortaan voorkomen. 'In het Wetsvoorstel taal en toegankelijkheid heb ik aangekondigd dat een instelling meer studenten kan inschrijven dan het maximum aantal dat het instellingsbestuur in verband met de beschikbare capaciteit heeft vastgesteld. Daarbij geldt de expliciete voorwaarde dat als alle studenten hun plaatsingsbewijs accepteren, de instelling alle studenten moet toelaten tot de opleiding.' **VB**

Brand in studentenhuus

De brandweer heeft in de nacht van 21 september een brand geblust in een studentenhuus aan de Nieuwe Rijn. Een kamer is volledig uitgebrand.

'Om 01.07 kregen we een melding binnen. Een van de bewoners had de brand zelf opgemerkt', vertelt brandweerman Peter Kessels. 'De situatie was snel onder controle. Binnen een half uur gaf de officier van dienst al de melding "brand meester".'

De brand was ontstaan aan de achterzijde van het studentenpand, op de begane grond. In totaal zijn

er in het pand 24 kamers, waarvan tien bewoners thuis waren. Zij zijn allemaal veilig buiten gekomen. Er was wel rookvorming in het pand, waardoor de studenten 's nachts niet thuis konden slapen. Zij hebben gelogerd bij burens en vrienden. In het pand bevindt zich een studentenhuus van Minerva, en een paar losse studio's die dezelfde voordeur delen. De brand was ontstaan in een van de studio's, die volledig is uitgebrand. De andere kamers hebben geen schade opgelopen. Over de oorzaak van de brand is nog niets bekend, het onderzoek loopt nog bij de politie. **EVOS**

UAF
kennis van
betekenis

Raneem

Syrië

Biofarmaceutische
wetenschappen

**'Hier kan ik in
vrijheid studeren'**

Zo worden vluchtelingen betekenisvol in Nederland

Vluchtelingen zijn mensen met waardevolle kennis en kwaliteiten. Van echte doeners tot hoogopgeleide denkers. Studenten en professionals die veel kunnen betekenen voor Nederland. Maar... nog steeds lukt het weinig vluchtelingen een opleiding te volgen én een baan te vinden op hun eigen niveau. Onze begeleiding is daarom van groot belang. Maak het voor hen mogelijk om opnieuw van betekenis te zijn. Samen met het UAF!

Kijk op uaf.nl hoe je kunt bijdragen als donateur of vrijwilliger.

uaf.nl

Oneindig nieuwsgierig genie

Jan Hendrik Oort was een van de voornaamste astronomen van zijn tijd

De grootste Leidse sterrenkundige ooit wilde helemaal niet naar Leiden. Dat blijkt uit de nieuwe biografie van Jan Hendrik Oort.

DOOR BART BRAUN 'Blijkbaar kun je ook op vergevorderde leeftijd nog nieuwsgierig zijn, en de behoefte voelen om dingen te ontdekken', verklaarde Jan Hendrik Oort (1900-1992) vijf jaar voor zijn dood tegen het *Parool*. 'Het is wel jammer dat ik binnenkort zal moeten overlijden, en dan de nieuwe ontwikkelingen niet meer meemaak.'

'Hij was altijd blij met nieuwe ontwikkelingen, en hield niet vast aan zijn eigen overtuigingen', zo omschrijft zijn oud-promovendus en biograaf prof. dr. Pieter van der Kruit hem. 'Als er een nieuwe sterrenkundige faciliteit kwam – in de komst had hij meestal de hand gehad – was hij altijd blij dat er nieuwe metingen kwamen. Hij ging graag nieuwe terreinen op. Ook letterlijk: als ergens bordjes met "Verboden Toegang" stonden, dan ging hij er kijken. "Die bordjes zijn er voor de mensen die niet van de natuur houden", zei hij dan. Hij was een teruggetrokken man. Maar als hij een mening had, liet hij die op zachte toon merken.'

In de biografie komt een oud-student aan het woord: 'Met wat dichtelijke vrijheid zou ik een college van Oort als volgt kunnen omschrijven. Hij liep stilletjes de collegezaal in, en glimlachte schuchter naar de verzamelde massa van gretige studenten. Hij schraapte zijn keel, opende zijn doosje met wybertjes, deed er een paar in zijn mond, en begon met spreken. Vervolgens draaide hij zich om naar het bord, en stapte over op een fluistertoon. In zijn rechterhand hield hij het krijtje waarmee hij in zijn onleesbare handschrift iets op-

schreef, en in zijn linkerhand hield hij een wissel waarmee hij datgene dat hij zojuist geschreven had weer uitveegde. Als het college voorbij was, draaide hij zich weer om naar de slaperige menigte, glimlachte hij en verliet hij de collegezaal.'

Waarom kwamen studenten dan toch gretig op zijn colleges af?

Omdat hier een genie stond, een van de grootste astronomen van zijn tijd. Uiteraard: degene die had berekend dat er aan de rand van ons zonnestelsel een Oortwolk moest zijn, waar veel van de kometen die we op aarde zien vandaan komen. Maar ook degene die de wiskunde achter de draaiing van de Melkweg had bepaald, en de positie van de zon tot het middelpunt waaromheen gedraaid wordt.

Oort had het vakgebied van de radiosterrenkunde op poten gezet, met behulp van radar-antennes die de Duitsers aan het einde van de Tweede Wereldoorlog in de Hollandse duinen hadden achtergelaten. Hij was de eerste die stelde dat er donkere materie moest bestaan.

'Zelf vond hij zijn werk aan de Krabnevel (zie kader) het belangrijkste', vertelt Van der Kruit. 'Hij heeft zelfs nog overwogen om het in zijn afscheidsrede uitsluitend daarover te hebben.'

De biografie is emeritus hoogleraar sterrenkunde, en schreef eerder al een biografie over Oorts grote voorbeeld Jacobus Kapteyn. 'Nou moet je ook Oort doen', zei men tegen mij.'

Over de vorige Oort-biografie uit 2012 mopperde *Mare* dat auteur Jan van Evert zich er wat gemakkelijk vanaf had gemaakt. Dat valt niet redelijkerwijs te zeggen over het boek van Van der Kruit. Viereneenhalf jaar werk, 742 pagina's met uitgebreide beschrijvingen van Oorts correspondentie, de omgevingen waar hij

in verkeerde en de mensen met wie hij omging, de integrale tekst van zijn oraties, kinderfoto's, afbeeldingen uit en uitleg van Oorts wetenschappelijke werk. Geen idee hoeveel mensen er bereid zijn om 154 euro neer te leggen voor zo'n biografie, maar je krijgt wel echt een hoop Oort voor je geld.

Jan Hendrik Oort werd geboren in Franeker, maar verhuisde al snel met zijn vader naar Oegstgeest. Hij ging naar de hbs in Leiden, dat hij met een tien voor wiskunde verliet. 'Voor tekenen had hij slechts een 5, niet echt een verrassing voor wie zijn krabbels op het bord tijdens colleges meegeemaakt heeft', schrijft Van der Kruit.

Oort gaat in Groningen studeren omdat Kapteyn daar werkt. Hij twijfelt of hij natuurkundige of astronoom moet worden, maar kiest voor het laatste. In brieven naar huis klaagt hij over honger. Het is niet helemaal duidelijk of die veroorzaakt wordt door de Eerste Wereldoorlog of door het feit dat 'stuurtjes' in de roeisport traditioneel wat worden uitgehongerd. Daar was hij overigens ook goed in: voor roeivereniging Aegir won hij de Varsity.

Na Groningen werd het Yale, waar hij andermaal moest kiezen: wilde hij een warnemend astronoom worden, en in Amerika aan de slag, of juist theoreticus? Als hij voor het laatste koos, lag Leiden voor de hand; daar wilde men hem graag hebben.

Maar ja, Leiden...

'Ik zou me in het oude en ouderwetse Leiden maar opgesloten voelen', schrijft hij. 'Ik ben bang om weer tussen de sombere, trage, nergens voor open staande mensen daar te zijn. Het doet me denken aan een gevangenisstraf, alsof er geen uitweg meer is als ik er eenmaal ben.'

Van der Kruit: 'Hij zag op tegen het ouderwetse en behoudende van Leiden, maar in de tijd dat ik hem

kende, was hij altijd enthousiast over die stad. Hij zal er overheen gekomen zijn.' Oort bleef tot lang zijn na pensioen verbonden aan de Leidse Sterrewacht.

Bij Oorts tachtigste verjaardag sprak astronoom Henk van de Hulst. 'Oort zei ooit dat je maar één ding

tegelijk goed kan doen. Dat advies volgde hijzelf ook. Hij is er echter in geslaagd om heel veel dingen goed te doen op verschillende tijdstippen.'

Pieter van der Kruit, *Jan Hendrik Oort – Master of the Galactic System*. Springer, 742 blz. € 154

Krabnevel: de sleutel van de sterrenkunde

Als je op een donkere avond naar de juiste plek van de sterrenhemel kijkt, kun je met een beetje verrekijker een vlekje zien: de Krabnevel. Als je dat duizend jaar geleden had gedaan, was die nevel er nog niet. Chinese astronomen zagen in 1054 een 'gastster' verschijnen op die plek, en Jan Hendrik Oort vogelde samen met de sinoloog Jan Duyvendak uit dat de plostelinge gastster samenhangt met de vorming van de Krabnevel. Het was een supernova: een zeer zware ster die aan het einde van zijn levenscyclus ontploft.

Tijdens een meting aan de helderheid van de Krabnevel stelt Oort samen met een collega vast dat de resten van de explosie niet alleen licht uitzenden, maar ook zogeheten synchrotron-straling. Dat betekent dat iets in het middelste van die ne-

vel werkt als een reusachtige deeltjesversneller.

Pas tegen de tijd dat Oort met emeritaat ging, werd duidelijk dat het hier om een pulsar moest gaan. De overblijfselen van de ster waren in 1054 zo hard op elkaar geperst dat er een enorm dichte bol overbleef: een theelepeltje neutronenster weegt miljarden kilo's. Die bol draait elke seconde dertig keer om zijn as als een onvoorstelbare vuurtoren, en elke keer als de aarde in de straal staat, kunnen we de verschillende soorten straling die de pulsar uitzendt meten.

'De Krabnevel bleek de sleutel voor allerlei fundamentele problemen in de sterrenkunde', aldus Oort. 'En van alle reizen die ik als astronoom gemaakt heb, waren die naar deze nevel het meest fascinerend.'

Achtergrond

Het hoeft niet zo te zijn gegaan

Waarom ons geheugen onbetrouwbaar is

Herinneringen zijn lang niet altijd accuraat, weet rechtspsycholoog Marko Jelicic. In de rechtszaal kan dat desastreuze gevolgen hebben.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Onze herinneringen kloppen vaak niet helemaal, zegt rechtspsycholoog Marko Jelicic. Vaak gaat het om details – welke kleur fiets had je toen je twaalf was? – maar soms kunnen mensen zich hele gebeurtenissen herinneren die nooit hebben plaatsgevonden.

Dat is meestal niet erg, zegt hij. Maar in de rechtszaal kan het desastreuze gevolgen hebben. 'In strafzaken spelen getuigenverklaringen vaak een grote rol. En dan doet het er zeker toe of je herinnering wel klopt.'

Jelicic, is verbonden aan de Universiteit van Maastricht en spreekt 11 oktober op de Publieksdag van het Leiden Institute of Brain and Cognition. Eén zaak, waarbij Jelicic als deskundige was betrokken, staat hem nog helder voor de geest. 'Het ging om een gezin met drie kinderen en gescheiden ouders. De kinderen – van tien, veertien en achttien jaar – woonden bij hun moeder. Het meisje van tien vertoonde seksueel ongepast gedrag op school. De moeder dacht dat haar ex-man aan haar had gezeten. Ze heeft haar dochter toen heel sturend ondervraagd, net zolang tot ze zei: "Pappa heeft het gedaan."

'Daarna heeft die moeder haar

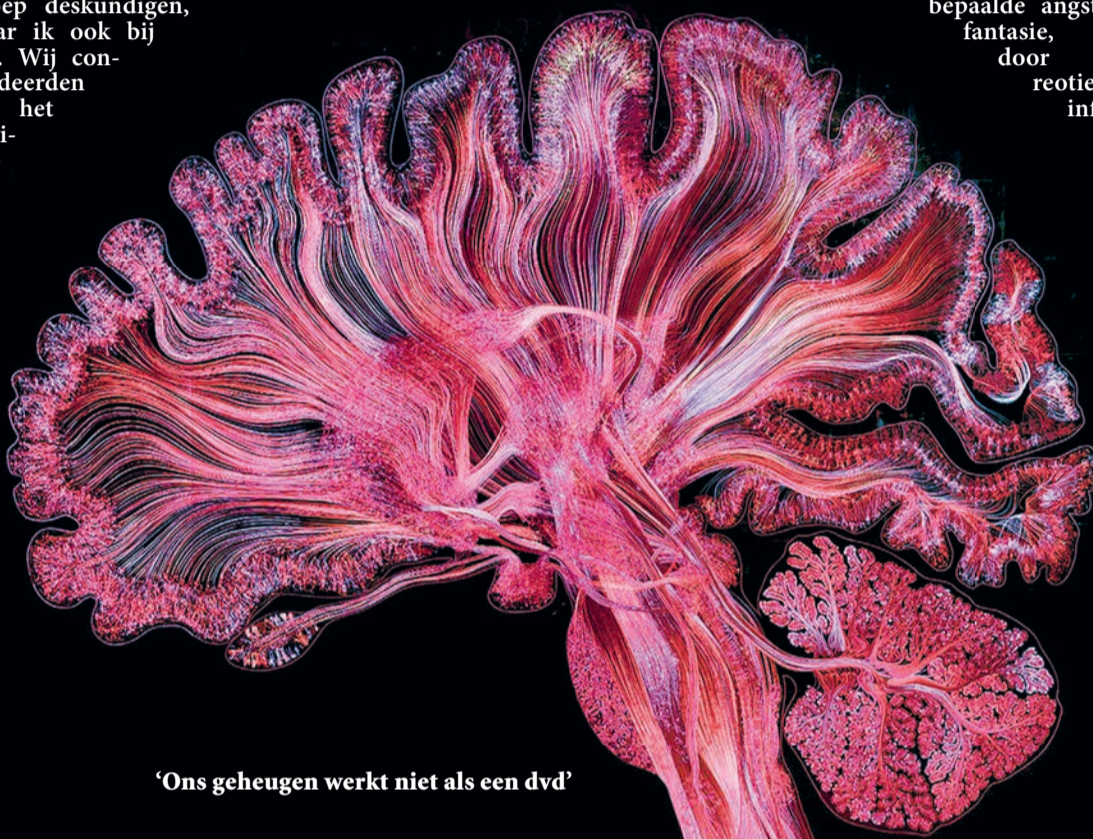
andere kinderen op dezelfde manier ondervraagd. Die kwamen met een vaag verhaal op de propen. De moeder ging naar de politie, en de vader werd opgepakt.

'Op gegeven moment werden de verhalen zo bizar: de kinderen moesten het met elkaar doen, de vader was onderdeel van een groot kinderpornonetwerk. Toen heeft de officier van justitie de zaak voorgelegd aan een groep deskundigen, waar ik ook bij zat. Wij concludeerden dat het politie-

verhoor, en de manier waarop de moeder haar kinderen had ondervraagd een recept was voor pseudoherinneringen. Ons geheugen werkt niet als een dvd, waarbij je het opslaat en daarna precies kan zien wat er is gebeurd. Diep in ons brein zit de hippocampus, die ervoor

zorgt dat de zintuiglijke informatie wordt opgesplitst en op verschillende plekken in de hersenen wordt opgeslagen. Als je het daarna weer wil herinneren, moet die hippocampus die verschillende brokstukken weer aan elkaar lijmen, maar die stukken zijn dan soms wel wat vervaagd.

'In dat proces kunnen fouten ontstaan, bijvoorbeeld als je je laat leiden door bepaalde angsten, fantasie, of door stereotiepe informatie.

'Ons geheugen werkt niet als een dvd'

matie. Die informatie wordt dan gekoppeld aan het geheugenspoor, en dan kan je je dingen herinneren die niet kloppen.'

Meestal gaat het goed tijdens een politieverhoor, benadrukt Jelicic. 'In Nederland geeft de politieacademie heel goed onderwijs. Maar niet iedereen is gecertificeerd, of ze hebben de cursus te lang geleden gevolgd. Of de getuige moet lang nadenken, maar de politie heeft haast en kan informatie voden. In dat soort gevallen kan het misgaan.'

Kan je bij jezelf merken of een herinnering echt is gebeurd? 'Nee', zegt hij. 'Maar als je iets van lang geleden wil herinneren, moet je er altijd van uitgaan dat een deel niet klopt.'

'Ik heb wel eens ruzie met mijn vrouw over dit soort dingen. Er was een keer een uil tegen onze serre gevlogen. Ik herinner me precies dat de dierenambulance kwam, en dat een wat stevige man op ons serredak lag om de uil te pakken. Ik dacht: "Als dat maar goed gaat!" Dat heeft allemaal wel plaatsgevonden, maar mijn vrouw zegt dat ik er helemaal niet bij was, omdat ik naar mijn werk ging en het aan haar overliet.'

Marko Jelicic, De (on)betrouwbaarheid van het geheugen: een forensisch perspectief. Publieksdag Leiden Institute of Brain and Cognition. Stadsgehoorzaal, 11 oktober, 13.20 uur

Dilemma: mag je de vijand oplappen?

Militaire geneeskunde: soldaten met scalpel of artsen in uniform?

Medisch historicus Leo van Bergen schreef *Pro Patria et Patienti*, over de geschiedenis van de Nederlandse militaire geneeskunde. Vrijdag wordt het boek gepresenteerd op een symposium in museum Boerhaave.

Wat doet een medisch historicus?

'Ik onderzoek de geschiedenis van de gezondheidszorg: waarom deden gezondheidswerkers op dat moment en op die plek wat ze deden? In dit geval keek ik naar militair artsen, wat de invloed van oorlog en vrede was op de geneeskunde.'

Waarom is dat belangrijk?

'Om meerdere redenen: er wordt beweerd dat oorlog goed is voor de geneeskunde. Dat klopt niet, al was het maar omdat er in tijden van vrede veel meer medische ontwikkelingen zijn geweest. Ten tweede levert militaire geneeskunde een interessant dilemma op. Als militair arts probeer je mensen te helen in een tijd die gericht is op vernietigen. Je bent in dienst bij dezelfde organisatie die mensen gewond maakt. Dan rijst ook de vraag: ben je een militair met een scalpel of een arts in uniform?'

Wat is het verschil tussen die twee?

'Aan het begin van de negentiende eeuw was er de Rijkskweekschool voor Militaire Geneeskundigen. De artsen die daar doceerden, werden niet altijd voor vol aangezien door

de rest van het leger. Daarom probeerden ze te bewijzen dat ook zij harde militairen waren. Er werd geprobeerd om soldaten met een scalpel op te leiden.

'Aan het eind van die eeuw veranderde dat, door de medische wetten van Thorbecke en de medische eed. Je mocht je alleen nog arts noemen als je geneeskunde in de volle breedte had gestudeerd, dus de kweekschool verdween. De artsen van na die tijd waren dus in eerste instantie arts, en als ze voor de krijgsmacht kozen als werkveld, werden ze een arts in uniform.'

En daarna?

'In de twintigste eeuw was er een hoop moord en doodslag. Er ontstond veel discussie over de dubbele loyaliteit waarmee militair artsen te maken krijgen. Help je bijvoorbeeld een zwaargewonde vijand omdat je een medicus bent, of juist eerder een lichtgewonde bondgenoot omdat die nog militair inzetbaar kan worden gemaakt?'

'In 1933 werd een arts die gewonde munitiers hielp veroordeeld omdat hij militair niet juist had gehandeld, terwijl een andere arts voor eenzelfde beschuldiging in de Eerste Wereldoorlog nog werd vrijgesproken.'

Wat vond u zelf het opvallendst uit alles wat u erover gelezen heeft?

'Tijdens de dekolonisatieoorlog hadden veel soldaten syfilis. Dat kwam zogenaamd omdat 80 tot 90 procent van de Indische vrou-

Geallieerde medics in Normandië, 1944. Foto Wikimedia

wen dat had, en als ze het nog niet hadden, kregen ze het van Indische mannen. Met andere woorden: onze jongens zijn onschuldig.

'Zo werd ook gereageerd op excessen. Als die al toegegeven werden, was het óf die ene psychopaat geweest die ze niet hadden kunnen herkennen bij de keuring, of het was een reactie op geweld van Indische zijde.

Het was altijd reactie, nooit actie. Dat beeld heerst nu niet meer. Alhoewel: nog steeds is de leus van de krijgsmacht: "200 jaar vechten voor vrede en veiligheid". De mythes zijn nog niet helemaal verdwenen. Degene die dat bedacht heeft, mag nog wel even wat geschiedenislessen volgen.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Leo van Bergen, Pro Patria et Patienti, De Nederlandse militaire geneeskunde 1795-1950. Uitgeverij Vantilt, 372 pgs, € 29,50

Symposium militaire geneeskunde, 27 september 12.30, museum Boerhaave. Toegang gratis, aanmelden op de museumwebsite

Vergeeten vrouwen

Nieuwe literatuurgeschiedenis zorgt voor eerherstel van vergeten schrijvers

Vrouwelijke auteurs krijgen te weinig aandacht in de literatuurgeschiedschrijving, vindt onderzoeker en docent moderne Nederlandse letterkunde Rick Honings. Samen met Lotte Jensen schreef hij een nieuwe literatuurgeschiedenis.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK 'Het huishouden is het koninkrijk der vrouw!' Woedend was J.P. Hazelaar, een gereformeerde predikant, toen hij het boek *Hilda van Suylenburg* (1897) had gelezen. Het boek geldt als dé feministische roman bij uitstek.

Maar bijna niemand kent de au-

teur. Cécile de Jong van Beek en Donk is een typisch voorbeeld van een vergeten literaire held uit de periode 1750-1900, stellen auteurs Rick Honings en Lotte Jensen. Samen schreven ze een nieuwe literatuurgeschiedenis, *Romantici en Revolutionairen*, waarin ze de rol van de auteur in de samenleving vooropstellen en zich losmaken van de canon als leidraad.

'Vrouwen zijn vergeten in de geschiedenis', zegt Honings. 'Als je kijkt naar de achttiende en negentiende eeuw, waren vrouwen literair heel erg actief. Maar ze zijn uit de canon gevallen.' Dat komt, denkt Honings, doordat het canoniseringsproces zich altijd voltrokken vanuit een mannelijk perspectief. 'Eigenlijk is er bij een canon sprake van geschiedvervalsing.'

Dat blijkt wel uit de minimale aandacht die een auteur als De Jong van Beek en Donk krijgt in eerdere literatuurgeschiedenissen. 'Terwijl zij met *Hilda van Suylenburg* een enorme bestseller heeft geschreven', weet Honings. Daarin gaat de eenentwintigjarige hoofdpersoon, geheel tegen de destijds heersende mores in, rechten studeren om op te komen voor vrouwenrechten en bewijst zij een huwelijksleven te

kunnen combineren met een baan als advocaat.

'De Jong van Beek en Donk was in die tijd net zo beroemd als Louis Couperus, maar geen student Nederlands die van haar heeft gehoord. Ze krijgen wel college over Couperus' roman *Eline Vere* maar niet over *Hilda*. Wij plaatsen deze auteurs in ons boek op gelijke hoogte met elkaar.' Al twisten de auteurs of dat helemaal terecht is. 'Of het van hetzelfde niveau is, vind ik moeilijk te zeggen', erkent Honings. Lachend: 'Ik denk dat Lotte zou zeggen van wel.'

De periode 1750-1900 kent al een literatuurgeschiedenis van twee vuistdikke werken, samen goed voor ruim 2500 pagina's. 'Goed, maar erg encyclopedisch', zegt Honings. 'Wij wilden een boek schrijven dat toegankelijk is, niet alleen voor studenten maar ook voor een breder belangstellend publiek, waarin we laten zien dat dit tijdvak ertoe doet. In deze periode liggen de wortels van onze moderne tijd. Allerlei dingen die wij nu volstrekt vanzelfsprekend vinden, van het kiesrecht tot modern vervoer en van de roman tot de grondwet, zijn toen ontstaan.'

Het auteurschap geldt als leidend perspectief, in plaats van stromingen

of specifieke werken. 'Er is lange tijd een grote nadruk gelegd op de tekst, terwijl de auteur als onderzoeksobject niet veel aandacht kreeg. Wij wilden weten wat de positie is van de auteur in de samenleving, hoe die zich verhoudt tot politiek en godsdienst en hoe die door de anderhalve eeuw heen is veranderd.'

Daarbij krijgen sommige auteurs ook 'eerherstel', zoals Hendrik Tolens. 'Hij werd, zeker in de twintigste eeuw, weggezet als een rijmelaar en een verfhandelaar die in zijn vrije tijd wat versjes schreef. Hem moest je niet serieus nemen. Datzelfde geldt voor domineedichters als J.J.L. ten Kate, Bernard ter Haar en Nicolaas Beets.'

'Veel literatuurgeschiedschrijving is alleen maar gericht op wat bijzonder en nieuw was, wat de tand des tijds heeft doorstaan. Terwijl juist de auteurs die over moralistische, burgerlijke en brave onderwerpen schreven, door de massa werden gelezen', aldus Honings. 'Wij willen die literatuur, die in onderwijsland nog in het verdomhoekje zit, meer onder de aandacht brengen.'

Rick Honings & Lotte Jensen, *Romantici en Revolutionairen*. Prometheus, 2019. 407 blz. €39,99

Foto Cécile de Jong van Beek en Donk.

Gouden of Zwarte Eeuw?

De benaming 'Gouden Eeuw' staat de laatste weken ter discussie. Mede-auteur Lotte Jensen betoogde onlangs in *NRC Handelsblad* dat de term nog prima bestaansrecht heeft.

Wat vindt Rick Honings?

'Ik ben het heel erg met Lotte eens. Als je het over de zeventiende eeuw hebt, heb je het over een periode met een enorme vaderlandsliefde die het denken van die mensen bepaalde.

Misstanden werden daarin niet meegenomen. Het ging alleen maar over de economie die floreerde, we hadden de Nachtwacht en Vondel. Een groot succesverhaal.

'Nu leven we in een discours waarin we kritisch kijken naar ons koloniale verleden. Als je het nu ineens de Zwarte Eeuw gaat noemen, zegt dat heel veel over onze tijd, maar de naam Gouden Eeuw zegt juist iets

over de periode waarin die is ontstaan.

'Er moet dus een nieuwe uitleg aan worden verbonden, maar dat betekent niet dat je zo'n term niet meer moet gebruiken. Net zoals je ook geen straatnamen moet veranderen of standbeelden verwijderen. Je moet de geschiedenis niet uitwissen, maar er steeds nieuwe uitleg bij geven.'

Academische Agenda

Prof.dr. A.C. Verdun zal op vrijdag 27 september een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Sociale Wetenschappen, met als leeropdracht Europese Politiek en Politieke Economie. De titel van de oratie is 'European economic governance: past, present and future'.

Mw. A. Busemann hoopt op dinsdag 1 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Imaging of alkyne-functionalized

ruthenium complexes for photoactivated chemotherapy'. Promotor is prof.dr. E. Bouwman.

Mw. L.H.A. Broersen hoopt op dinsdag 1 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Clinical consequences of endogenous and exogenous glucocorticoid excess'. Promotoren zijn prof.dr. A.M. Pereira, prof.dr. O.M. Dekkers en prof.dr. N.R. Biermasz.

Mw. E. Giacomelli hoopt op dinsdag 1 oktober

om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Building blocks of the human heart'. Promotor is prof.dr. C.L. Mummery.

Dhr. J.T. Lyczak hoopt op dinsdag 1 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Arithmetic of affine del Pezzo surfaces'. Promotor is prof.dr. P. Stevenhagen.

Mw. J.S. Dekkers hoopt op dinsdag 1 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Tolerance and Immune Regulation in Rheumatoid Arthritis'. Promotoren zijn prof.dr. R.E.M. Toes en prof.dr. T.W.J. Huizinga.

Dhr. E. Cammeraat hoopt op dinsdag 1 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Economic Effects of Social Protection'. Promotoren zijn prof.dr. K.P. Goudswaard en prof.dr. P.W.C. Koning.

Mw. N. Li hoopt op dinsdag 8 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Development of the human fetal immune system: Novel insights from high-dimensional single-cell technologies'. Promotor is prof.dr. F. Koning.

Mw. P.M. Kulstad hoopt op dinsdag 8 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'Hispaniola - Hell or Home?: Decolonizing Grand Narratives about Intercultural Interactions at Concepción de la Vega (1494-1564)'. Promotor is prof.dr. C. Hofman.

Mw. I. Martin hoopt op dinsdag 8 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Mixed mo-

dels for correlated compositional data: applied to microbiome studies in Indonesia'. Promotoren zijn prof.dr. J.J. Houwing-Duistermaat en prof.dr. M. Yazdanbakhsh.

Mw. M.L.R. van 't Hoff hoopt op dinsdag 8 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Chemistry in embedded disks: setting the stage for planet formation'. Promotor is prof.dr. E.F. van Dishoeck.

Dhr. A.D. Bosman hoopt op dinsdag 8 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Uncovering the ingredients for planet formation'. Promotoren zijn prof.dr. E.F. van Dishoeck en prof.dr. A.G.G.M. Tielen.

Mw. L. Chacon Dória hoopt op woensdag 9 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Functional xylem anatomy: intra and interspecific variation in stems of herbaceous and woody species'. Promotor is prof.dr. E. Smets.

Dhr. M.A.M. Nagtzaam hoopt op woensdag 9 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Second-order electoral personalization; Intra-party preference voting in Belgium and the Netherlands'. Promotoren zijn prof.dr. R.B. Andeweg en prof.dr. J.J.M. van Holsteijn.

Dhr. R.S.G.M. Witlox hoopt op woensdag 9 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Pediatric perspective on outcome after prenatal therapy for fetal thoracic abnormalities'. Promotoren

zijn prof.dr. E. Lopriore en prof.dr. D. Oepkes.

Dhr. V. Scopelliti hoopt op woensdag 9 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Hydrodynamics and the quantum butterfly effect in Black Holes and large N quantum field theories'. Promotor is prof. dr. K.E. Schalm.

Dhr. T. Marchetti hoopt op donderdag 10 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The discovery of Hypervelocity Stars in the Gaia catalogue'. Promotor is prof. dr. K.H. Kuijken.

Mw. K.M.S. Kanhai hoopt op donderdag 10 oktober 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Measuring pharmacodynamics in early clinical drug studies in multiple sclerosis'. Promotor is prof. dr. A.F. Cohen.

Dhr. C.J.M. van der Ham hoopt op donderdag 10 oktober 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Heterogenized molecular (pre) catalysts for water oxidation and oxygen reduction'. Promotor is prof. dr. M.T.M. Koper.

Mw. J. Vink hoopt op donderdag 10 oktober 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'The Open Society and Its Animals'. Promotor is prof. dr. P.B. Cliteur.

Mw. S.L. Gardiner hoopt op donderdag 10 oktober 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Huntington Disease and other Polyglutamine Diseases: Using CAG repeat variations to explain missing heritability'. Promotor is prof. dr. R.A.C. Roos.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Oefenen voor staatsexamen NT2, niveau 2. *Economie, 4 havo. *Wiskunde, Engels, brugklas mavo, havo. *Wiskunde B, 4 havo. *Nederlands, 3 mavo. *Nederlands, 4 havo. **Leiden-Zuid**, 7 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Word taalmaatje en help één keer per week een vluchteling of anderstalige met het verbeteren van het Nederlands. Bepaal zelf waar en wanneer. Mail naar taalgroep@ekksleiden.nl of bel: 06-34069967.

Op **13 oktober** wordt in de Petruskerk een **symfonisch programma** uitgevoerd door het **Nieuwe Mannheim Orkest**. Vaughan Williams – The Wasps. Saint-Saëns – Celloconcert nr. 1. Beethoven – Symfonie nr. 3 "Eroica". Pepijn Meeuws, cello. Nieuwe Mannheim Orkest o.l.v. Quentin Clare. Plaats: Petruskerk, Lammenschansweg 40a. Datum / tijd: 13 oktober 15:15 uur. Toegang: € 20 regulier | € 15 student/CJP/65+. Kaartverkoop: www.nmko.nl.

Franse Renaissance en Reformatie: Vocale werken uit de Renaissance op teksten van de beroemde psalmdichter Clement Marot. Zaterdag 28 sept. Waalse Kerk Leiden, 20:15u, Kaarten v.a. EU18,00 en online: www.key2singing.nl.

Putting the brake on internationals

Dutch education may be at risk if the number continues to rise

Education Minister Ingrid van Engelshoven (D66) wants to introduce measures to limit the number of international students. The Cabinet has agreed to the submission of her legislative proposal to the House of Representatives, but the Council of State has doubts about the effects.

BY SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK An interdepartmental policy study reveals that the funding, quality and accessibility of Dutch education may be at risk if the number of international students continues to rise.

Van Engelshoven: "Research reveals that the increase of English-language programmes and international students is putting too much pressure on higher education. Accordingly, I am taking steps to protect the quality and accessibility of our education and to ensure that the internationalisation

of our higher education is more evenly balanced."

Firstly, the minister wants more focus on Dutch language and linguistic proficiency, which are now under threat: in 2018, 28 per cent of the bachelor degree programmes and 76 of the master programmes at university could only be followed in English, according to the "Detailed report on the language and accessibility bill".

The study states that students' Dutch language skills are deteriorating due to the English-language programmes. Already, the law says that educational institutions must stimulate the Dutch communication skills of Dutch students, but Van Engelshoven wants institutions to stimulate the Dutch language proficiency of foreign students too. The aim is to promote the development of Dutch as an academic language and hopefully keep more internationals in the Netherlands once they have graduated. In addition, the minister wants to make it mandatory for institutions that

want to teach a programme in a language other than Dutch to demonstrate that such a programme will be of more value to the students.

Furthermore, the minister wants to make it possible to introduce enrolment restrictions for series of courses within a programme that are only given in another language, so that there is no need to introduce a student quota for an entire bachelor programme. That measure is to tackle the capacity problems caused by the growing intake of international students on English-language courses but do not necessarily occur with the Dutch versions of those courses.

Moreover, Van Engelshoven wants to raise the institution tuition fees for non-EEA students (students from outside the EU, Liechtenstein, Iceland and Norway) so that the intake of those students will not put more pressure on the institutions' funds.

The Council of State, however, believes that the proposals will have little effect and suggests a review

of the bill before it is submitted to the House of Representatives. The Council wants clearer explanations from the minister regarding the specific problems the bill is to solve and the causes of those problems. In addition, the Council of State has reminded the minister that the results of Van Rijn Committee's report need to be properly

incorporated into the bill. VSNU, the Association of Universities in the Netherlands, says that there are certain obstacles related to the policy on language, for example. VSNU is aware of the importance of being able to speak Dutch, but fears that the minister's plans could damage the Netherlands' international reputation.

Internationals are good for the treasury

A study by CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis issued last week reveals that international students generate far more cash than they cost; in particular, students from outside the EU are very good for the Dutch Treasury. On average, those students cost 160,000 Euros but generate, over time, 250,000 Euros. So, in the net, the Netherlands makes a 90,000-Euro profit from these students. Students from other EU countries generate about 17,000 Euros.

It must be noted that the Netherlands only actually sees that money if the students remain in the Netherlands after they graduate and pay taxes here. If all those students return to home when they have finished their courses, the Netherlands loses that revenue. So, as far as Van Engelshoven's suggestions for language policy is concerned, it could be profitable for the Dutch Treasury if internationals were to learn more Dutch, because it might encourage them to stay here.

Foto's Taco van der Eb

What is going on here?

You may have heard that the 3rd of October is a special holiday in Leiden. Everything is closed, including the university, and the city celebrates 'Leidens Ontzet'. Here are some things you need to know.

What's going on?

Every year, people in Leiden commemorate the end of the Siege of Leiden. In 1573, during the Eighty Years' War, the Spanish army surrounded Leiden because it rebelled against the Spanish king. The siege lasted for a year, and many people

died of starvation or the plague. In 1574, the 'watergeuzen' (sea beggars) pierced the dykes near Rotterdam and flooded the area, so Leiden could be saved on October 3rd.

What's with the hutspot, herring and white bread?

The celebrations come with some, maybe odd, traditions. First there is the food. Hutspot is a stew with potato, carrots and onions, often served with 'klapstuk' (stewed brisket). It is believed that when the Spanish were defeated, they left

a pan with hutspot, and it became the first thing the starving people from Leiden would eat in a long time. So every year, people from Leiden can get a plate on 2 October at the Hooglandse Kerk.

The same goes for herring and white bread. Allegedly, it is what the sea beggars brought the starving Leiden community after they were liberated. On Thursday, in the very early morning, you may see a long line of people in good spirits waiting in front of De Waag to collect their free portion of raw herring and white bread. It's a mat-

ter of pride for people in Leiden to be there early. De Waag opens at 7:30 am, but people will start lining up from around 5 o'clock.

The registration for both events is closed, unfortunately. But don't worry, plenty of restaurants serve hutspot if you want to try it, and you can buy herring anywhere.

Who are all these people?

Leidens Ontzet is much bigger here than King's Day, and the city will be very crowded. Though the official holiday is on October 3, the actual celebrations start the day

before. For many people, the night between 2 and 3 October is when the real party is. So expect a lot of people to be out. Don't let it stop you from joining in. If you don't mind the crowds, you can go to the heart of the celebrations, at the Nieuwe Rijn and the Hooglandse Kerk. The rest of the city is just as lively. Most bars will be open and there are stages with music all over the city center. The best idea is to get some drinks and walk around. Don't bring your bike! If you live far away, park it somewhere outside the city center. **AK**

Pas op: 112 decibel

Francis van Broekhuizen zingt opera met een knipoog

Operadiva Francis van Broekhuizen draagt het liefst gympen onder haar galajurk. Volgende week gaat haar voorstelling *Bij Twijfel Hard Zingen* in première. 'Het hoeft echt niet slijk.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG 'Ik heb een bijzonder harde stem. Achter op de flyer staat: "Pas op! 112 decibel zonder microfoon." Ik ben een dramatische sopraan en kan zonder microfoon over een orkest van tachtig man heen zingen. Dat vind ik best stoer. Bij een KNO-arts heb ik mijn stembanden ooit gezien: geen mooie dunne dingetjes, maar eerder een soort rupsbanden. Iedereen weet ook: "Francis heeft stalen stembanden. Dat is net een diesel: als ze eenmaal op gang komt, stopt ze nooit meer."

'Ik geef zanglessen en workshops bij koren. Als mensen onzeker zijn, gaan ze zachter zingen waardoor het juist minder goed klinkt. Ik roep dan direct: "Bij twijfel hard zingen!" Bij het amateurkoor waar mijn vader zong, hing die spreuk aan het orgel. Behalve de titel van de voorstelling is het mijn levensmotto. Gooi jezelf erin met overtuiging, met vreugde, met lol, enthousiasme. Als je er met wat flair en een beetje bluf gewoon voor gaat, kom je al een heel eind.

'De oplettende luisteraar zal merken dat ik maar heel weinig heel hard zing in de show. Daar kun je uit opmaken dat ik op het moment niet veel twijfel.

'Als operazangeres vertel je normaal gesproken wat over de liederen die je uitvoert, zodat mensen begrijpen waar het over gaat. Als ik dit deed, moest iedereen altijd vreselijk lachen, terwijl ik heel serieus iets vertelde. Ik deed dit wel op mijn eigen manier: geen ingewik-

keld verhaal over muziektheorie, maar een leuke anekdote. Mensen lagen dan in een deuk alsof ze bij een cabaretvoorstelling zaten. Zo kwam ik erachter dat de combinatie van humor en klassieke muziek heel goed werkt.

'Juist door de zang te omlijsten met humor bereik je een groter publiek en een totaal andere doelgroep: er zitten altijd mensen in de zaal die nog nooit bij de opera zijn geweest. Het gewone operapubliek weet wel dat ik mooi kan zingen. Die mensen blijven soms juist weg, omdat ze vinden dat opera iets sjieks moet houden. Dat hoeft voor mij echt niet. Ik draag bijvoorbeeld het liefst gympen onder mijn galajurk. Dus wel netjes, maar met een knipoog en een geintje.

'Ik kies bewust niet de moeilijkste klassieke muziek, maar juist bekendere stukken, zoals het *Avé Maria* van Schubert. Na de pauze zing ik ook lichtere nummers, bijvoorbeeld "Both Sides Now" van Joni Mitchell. Dat nummer gebruik ik om te laten zien dat mijn leven ook niet alleen *glitter en glamour* is. Ik heb op het moment veel succes, waardoor iedereen denkt dat ik alleen maar in van die grote jurken loop, op het toneel sta en applaus in ontvangst neem. Maar als ik thuiskom moet ik ook gewoon de wc poetsen of kattenkots opruimen.

'De show geeft een inkijkje in hoe ik mijn vak als operazangeres uitoefen, aan de hand van familie verhalen. Van mijn vaders kant heb ik de zang geërfd, van mijn moeders kant het toneelspele. Ik vind het heel spannend om dat op het toneel te vertellen. Wat als mensen er niks aan vinden? Je hoopt dat de techniek het doet, dat iedereen er op tijd zit en dat er niemand doodgaat. Ik heb wel eens gehad dat iemand een hartaanval kreeg,

precies toen dat ik een hoge noot zong. Ik was bang dat dat door dat harde zingen van mij kwam. Dat bleek niet zo te zijn. Die man is gelukkig weer opgeknapt.'

Francis van Broekhuizen & Gregor Bak, *Bij Twijfel Hard Zingen* (première). Leidse Schouwburg, zaterdag 5 oktober, 20:15, €22,50 (wachttijl)

'Hopen dat de techniek het doet en dat er niemand doodgaat.' Foto Merlijn Doomernik

Dichten in Supernormaal Nederlands

René Oskam schrijft over alles: van luidruchtige bovenburen tot klimaatverandering

Toen René Oskam opeens vijfhonderd exemplaren van zijn debuut verkocht, besloot hij zijn baan op te zeggen. Zondag verschijnt zijn derde dichtbundel, *Laatste Kind onder de Zon*.

DOOR SUSAN WICHGERS Hij had nooit echt de ambitie om dichter te worden, zegt René Oskam. 'Afgezien van sinterklaasgedichten en verhalen in dagboeken deed ik daar eigenlijk weinig mee.' In 2008 kwam hij naar Leiden om te studeren. Een bachelor psychologie, master *economic and consumer psychology*, daarna een baan in de sales en in marktonderzoek. 'Dat was eigenlijk heel kut.'

Zes jaar geleden schreef hij zijn eerste gedicht, op de website van het broertje van zijn beste vriend. Dat vond hij wel wat. 'Op een gegeven moment had ik zoveel geschreven, dat ik dacht: ik kan er wel een bundel van maken.'

Dat deed hij. *Zwemles in een Zee van Tijd* heette de eerste bundel die hij in eigen beheer uitbracht in 2016. 'Toen er binnen vier weken 500 exemplaren van verkocht waren, besloot ik mijn baan op te zeggen. Ik vond het toch al vreselijk saai. Het was in Amsterdam, veertig uur per week, de hele dag achter de computer. Data interpreteren, vragenlijsten maken. Elke dag vroeg ik me af: wie heeft hier nou wat aan?'

Best een risico, maar niet gesloten is altijd mis, vindt Oskam. En hij kan nu prima leven van het dichten: 'Ik heb een huis aan de singel, een auto, en ik kan op vakantie.'

Op Facebook zijn de gedichten een hit, met 77.000 volgers. Gedichten in Supernormaal Nederlands, noemt hij ze zelf. 'Er zijn er wel meer die schrijven in normale-mensen-taal, zoals Toon Hermans en Annie M.G. Schmidt. Ik denk dat ik in dat genre zit, alleen dan anno nu. Met een tijdstechische facelift, zeg maar.'

De gedichten gaan over alle-daagse dingen zoals luidruchtige bovenburen, maar ook over verdriet. *Laatste Kind onder de Zon* heeft kleine verwijzingen naar de klimaatverandering en de opkomst van extreemrechts. 'De titel heeft daarom ook iets apocalyptisch', legt Oskam uit. 'En het is het laatste deel van het drieluik dat het vormt met de eerste twee bundels. Het tweede deel heette *Safari door de Kosmos*. Na die safari keer je weer terug op aarde, en zie je wat een ravage het eigenlijk is.'

Van de derde bundel zijn er nu al 1700 verkocht, terwijl de officiële lancering vrijdag pas is. 'Als ik daaraan denk, krijg ik een kippenvel-aanval. Net als wanneer mensen me vertellen dat ze een gedicht hebben voorgedragen op een begrafenis bijvoorbeeld, of juist op een bruiloft. Daar kan echt niks tegenop.'

René Oskam, *Laatste Kind onder de Zon*. 192 pagina's, €15,95

Het Clubje

Foto Carola van Duikeren

Column

No internationals

De studiestart levert jaarlijks gelijksoortige nieuwsberichten op, zoals die over het gebrek aan studentenkamers in Leiden. Vooral leergierigen van over de grens lijken vaak vruchteloos te zoeken, of worden zelfs opgelicht, zoals in deze krant te lezen was. *'No internationals'*, en het toch al povere zoekresultaat op websites die het kameraanbod tonen, wordt voor die groep verder gemarginaliseerd.

De universiteit roept studenten van buitenaf sinds dit jaar terecht op niet meer naar Leiden te komen, zonder eerst een kamer te hebben geregeld. Maar het wervingsbeleid wordt voorlopig niet actief op het overschot aangepast. Door het stikstofbesluit komt geplande nieuwbouw bovendien onder druk te staan. Meer kleren in dezelfde trommel dus: daar wordt de was niet schoner van. Echt zo'n les die juist de uitwonende student leert.

Het wachten is nu op uitvoering van de door minister Van Engelshoven voorgenomen maatregelen, maar daar heeft de *Airbnb*-hoppende buitenlandse student dit semester niets aan. Leidse studenten met een (tijdelijk) vrije kamer in hun huis kunnen nu al wat doen: schrap het *no internationals* uit je advertentie. Het kan een mooie wederzijdse ervaring opleveren.

Zoals bij een Ierse die naar Leiden kwam. Ze reageerde enthousiast op een oproep, stond de volgende dag met een fles whisky in onze keuken, om diezelfde week nog in te trekken. Zij was wie wij zochten: ambitieus en dus weinig thuis, zodat daar alles in godsnaam maar hetzelfde kon blijven. Wij hadden wat zij wilde: een gemeubileerde kamer in de stad van de universiteit waaraan zij een master volgde. Dat ze met tien jongens kwam te wonen vormde geen belemmering, al heeft ze het haar diepchristelijke vader nooit durven vertellen.

Natuurlijk bleef niet alles hetzelfde. De voertaal aan tafel veranderde, waardoor de grote monden van voorheen nu stiller werden gevuld, en de accentloos Engelssprekenden zich extra uitsloofden. Emily at dapper met onze monsterporties mee, ze kwam elke maand een kilo aan. Als een moeder ontfermde zij zich soms over de eerstejaars, door haar privileges van een gast in een verenigingshuis nu en dan met hen te delen. Fluissterden wij haar bij het toetje onze favoriete smaak Danootje in, speelde zij die met haar recht op eerste keus stiekem aan ons door. Nu kregen wijabrikoos naar het hoofd gesmeten.

Emily vertelde mooie verhalen over de gespleten geschiedenis van Ierland, zoop de Belgische tripels in onze buurtkroeg als sportwater mee en studeerde ondertussen cum laude af. We hebben daarbij vreselijk gelachen. Wacht als bewoner van een studentenhuis niet op universiteit of minister, maar kijk gastvrij om je heen en help waar je kunt.

IVO VERSEPUT is student geschiedenis

'We oefenden eerst in het LUMC'

Coverband Stitches

Stefan van Raaij (24, drummer, biomedische wetenschappen, 6e van links): 'Wij zijn sinds 2015 een verenigingsband van medische studievereniging M.F.L.S. Sinds 1 september zijn we als stichting verdergegaan en hebben we ons ingeschreven bij de KvK. Sindsdien heten we officieel Stitches.'

Suzanne Bezstarosti (24, saxofonist, geneeskunde, 3e van links): 'We kenden elkaar eerst niet, maar het klikte heel snel.'

Karel Sleurink (23, toetsenist, geneeskunde, 4e van links): 'Je deelt zowel je passie de muziek, als je studie met elkaar. Over beide raak je niet uitgesproken.'

Cas van Egmond (25, gitarist, geneeskunde, 2e van links): 'En iedereen zit in een andere fase van studie.'

Van Raaij: 'Dus we hebben tijdens repetities regelmatig aantekeningen uitgewisseld.'

Bezstarosti: 'Iedereen heeft een andere achtergrond. Karel is bijvoorbeeld opgeleid als klassiek pianist en ik kom uit de jazz.'

Van Egmond: 'Ik speelde vroeger punkrock in een jeugdthunk in Sasenheim.'

Sleurink: 'Iedereen brengt zijn eigen ding in. Die samensmelting van stijlen maakt het zo compleet.'

Van Raaij: 'In het begin speelden we bij de M.F.L.S. op het gala, de ouderdag en introductiedagen, maar al snel werden we ook geboekt voor bruiloften en bedrijfsfeesten.'

Bezstarosti: 'We combineren hitjes van vroeger met muziek van nu: gouwe ouwe van Stevie Wonder, maar ook muziek van Bruno Mars en Kensington. "Wannabe" van de Spice Girls doet het ook supergoed. Het is een beetje gimmick, maar heel leuk om te doen.'

Van Raaij: 'We repeteren elke donderdag, bij Nieuwplaat, een culturele broedplaats voor bandjes, schilders en andere kunstenaars. Daarvoor oefenden we in een collegezaal in het LUMC.'

'Soms kwamen we 's nachts terug van een optreden en liepen we een verdwaalde arts met nachtdienst tegen het lijf die verbaasd was dat er ineens versterkers en een heel drumstel door de gang werden gesleept. 'We doen nu zo'n twintig optredens per jaar. Eerst ook doordeweeks, maar dat is niet handig meer nu we verder komen in onze studie.'

Bezstarosti: 'We doen ook nog commissies en sport. *Work hard, play hard*. Het zit in onze mentaliteit dat we gewoon doorgaan.'

Van Raaij: 'Vorige week hadden we onze eerste eigen grote show, in de hoofdzal van Gebr. de Nobel.'

Van Egmond: 'Het is heel anders als mensen een kaartje voor jou kopen in plaats van dat ze je toevallig op een bruiloft zien.'

Van Raaij: 'Het was een ambitieus plan om de zaal vol te krijgen. Maar uiteindelijk hebben we 480 kaartjes verkocht.'

Van Egmond: 'Het was een bomvolle zaal, ze twijfelden of ze de balkons zouden opengooien.'

Van Raaij: 'Dit jaar treden we ook op op stadsfestivals en dorpsfeesten.'

Sleurink: 'Het imago van de feestband die het dak eraf blaast, willen we in ieder geval behouden.'

Van Raaij: 'Waar we naar streven, is om een keer op de Nieuwe Rijn te spelen op Koningsnacht of 3 oktober. Dan hebben we Leiden uitgeleefd en gaan we naar Amsterdam.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Bandirah

